

ky vlastně neměly větší ulice; ty nyníější (označované zpravidla jako terra) jsou obvykle jen zasypanými kanály. Nejhlubší z kanálů je **Canal Grande**, vinoucí se městem na způsob obráceného „S“; jedná se vlastně o někdejší koryto řeky Brenty, protékající tudy pod hladinou mělké laguny k moři. A kanálem bývá nazýván také široký průliv, oddělující od města ostrovy Giudecca a San Giorgio Maggiore.

V nepřehledném množství zajímavostí se musíme omezit jen na pár základních informací a rad – počítejme prostě s obvyklou víkendovou návštěvou, kdy stihneme navštívit jen nejdůležitější objekty. Oproti jiným italským městům se v Benátkách, k radosti turistů, většinou už přestala dodržovat siesta, zato (k menší radosti) se i v některých kostelích platí vstupné (obvykle 2 €). Většinu památek navštívíme pěšky, ale rozhodně nesmíme opomenout projížďku po „nejvýstavnější benátské třídě“, Canalu Grande (viz dále, str. 29–32).

Největší soustředění památkových objektů se nachází kolem **Piazza San Marco**, rušného obdélníkového náměstí s kavárnami a restauracemi a s tisíci napůl ochočených holubů, magistrátem trpěných a turisty rozmazlovaných.

Ze tří stran je lemováno dlouhými průčelími tzv. **Prokurácií**, kdysi úřadoven správy „majetku sv. Marka“. Severní křídlo (Staré prokuracie, **Procuratie Vecchie**) spolu s **Hodinovou věží** se sochami „Maurů“ odbíjejících hodiny (Torre dell' Orologio) postavili na konci 15. století Moro Coducci a jeho následovníci, jižní křídlo (Nové Prokuracie, **Procuratie Nuove**) navrhl Vincenzo Scamozzi r. 1583 (dokončil je až B. Longhena r. 1640) a západní křídlo,

„**Ala Napoleonica**“ hledající kompromis měřítka i stylu mezi předchozími, bylo doplněno až za Napoleonovy vlády v roce 1810. Tehdy byly Prokuracie jeho rezidencí; dnes slouží třem muzeím (**Archeologické m.**, tzv. **Correrovo městské m.** a **Muzeum Risorgimenta**).

Východní stranu náměstí zabírá pitoreskní průčelí **chrámu sv. Marka** (Basilica di San Marco), v jádru románské stavby začaté pod vlivem byzantských vzorů (půdorys řeckého kříže, kupole) už v roce 829 na místě staršího chrámu a během staletí stále zkrášlované nejruznějšími, často nesourodými přírůdky (antické sloupy, reliéfní desky ad.); nejcennější jsou čtyři bronzové sochy koní, původně řecká práce klasického období, Benátčany uloupená při plenění Konstantinopole r. 1204. Velmi cenné jsou též nádherné mozaiky zdobící hlavní průčelí a portály; nejstarší z nich (v levém krajním portálu) zachycuje podobu chrámu na počátku 13. století, nejmladší jsou doplňky z 19. stol. Tři **vlajkové stožáry** před chrámem připomínají benátskou vládu nad Kyprem, Krétou a Peloponésem a jejich bronzové podstavce pocházejí z roku 1505 (A. Leopardi).

Interiér nás ohromí nádhrou dalších mozaik (na ploše 4 000 m²), hýřících zlatem (už v předšní jsou to staro-

Detail z chrámu San Marco (foto: O. Karásek)

Chrám San Marco při pohledu z náměstí (foto: J. Berger)

zákonní výjevy ze 13. stol.), bohatým dekorem původních mozaikových podlah i zařízením. K němu patří mřížová chórová přepážka se 14 gotickými sochami z let 1394–1404 (bratři delle Massegne), hlavní oltář pod baldachýnem na sloupcích zdobených reliéfy (4. a 13. stol.), a především otlátní nástavec, proslulá Pala d'Oro. Tři a půl metru dlouhá „Zlatá deska“ je ozdobena malbami Paola Veneziana, ale na rubu je celá pokryta sestavou zlatých a barevnými smalty zdobených destiček z 10. až 12. století, zobrazujících nejruznější náměty křesťanské víry. I ona byla uloupena v Konstantinopoli, kde do r. 1204 sloužila jako předprseň oltářní menzy. A nelze opomenout ani románské kazatelny a raně renesanční oltáře Pietra Lombardiho (před r. 1470), v baptisteriu Sansovino (před r. 1546) a další.

Nezbytnou částí chrámu byla **zvonice**. Ta zdejší stojí šikmo proti průčelí

a její počátky patří už do roku 912 (původně sloužila jako maják), nicméně ve své dnešní podobě je novodobou kopií 99metrové románské věže, která se samovolně zřítíla roku 1902. Je vybavena moderním výtahem a nabízí jedinečný výhled na celé město (vstupné). Půvabná renesanční stavbička hned pod věží je tzv. **Loggetta**; pro členy Velké rady ji v letech 1537–40 postavil J. Sansonvino, který ji též vyzdobil alegorickými reliéfy a sochami.

Piazza San Marco zde přechází do „náměstíčka“ **Piazzetty**, otevřeného k nábreží, ozdobeného **sloupy** se „lvem sv. Marka“ (ve skutečnosti jde o bronzovou příšeru odkudsi z Orientu) a sochou sv. Theodora, druhého patrona města. Mezi sloupy se konaly popravy (obvykle za noci a v utajení) a pověříví Benátčané mezi nimi dodnes neprocházejí.

Po levé straně Piazzetty se táhne mramorové průčelí **Dóžecího paláce**